

tradície, interpretácia glyptiky z jedného mesta prostredníctvom textov druhého je tak do veľkej miery otázna.

V druhej a tretej kapitole sa čitateľ oboznámi s dejinami Churritov a Urkeša. Autor nepredkladá iba holý naratív, ale predostiera celú škálu názorov a diskusiu vedeckej obce na rôzne problémy spojené s interpretáciou či analýzou. Keďže v slovenčine nám akékoľvek dejiny Churritov chýbajú, tak týchto niečo viac ako dvadsať strán textu dáva nášmu prostrediu možnosť prvýkrát zasvätené nahliadnuť do inak doteraz u nás opomínanej témy.

Nasledujúca, štvrtá kapitola, prináša opis materiálnych a textových nálezov z Urkeša. Hlavne tých textových je vyslovene poskromne. Plusom tejto časti sú preklady zachovaných textov. Nasleduje kapitola charakterizujúca churritského chtonického boha Kumarbiho na základe textov zaznamenávajúcich jeho mytologický cyklus. Šiesta kapitola nás posúva ďalej v materiálnych nálezoch, konkrétne ku deskripcii nájdenej podzemnej štruktúry. Obsah, forma či veľkosť štruktúry napovedajú, že by mohlo ísť o rituálny objekt, konkrétne rituálnu jamu. Autor ju spája s chetitsko-churritskými textami, ktoré osvetľujú rituály spojené s obetovaním. Autor priznáva, že texty sú o tisíc rokov mladšie ako nájdená štruktúra. To v zásade nemusí byť až taký problém, lebo mi nevieme, aká stará je zaznamenaná tradícia, stretávame sa s ňou iba vo forme, v ktorej ju uchovávajú tabuľky, ale ona je vždy staršia ako zachovaný nosič, takže tých tisíc rokov odstupu nemusí byť až tisíc, ale i menej. Tým sa, ale problém v spojení textov a štruktúry nekončí, lebo tieto texty nepochádzajú z Urkeša, ale inej oblasti. Mi síce vidíme tradíciu na tabuľke staticky zaznamenanú, ale v rozličných oblastiach sa vyvinula do rozličných podôb a v tomto smere je asociácia podľa mňa problematicejšia.

Nasledujú kapitoly o sakrálnom aspekte panovníckej moci (siedma kapitola), o glyptických religiózných motívoch s akkadskými vplyvmi (ôsma kapitola) a deviata kapitola sa venuje churritizácii, jej konceptu a jeho aplikovaniu na Urkeš. V poslednej kapitole ma zaujalo, že autor si vybral Barthov koncept etnických hraníc. Podľa Bartha je etnicita ako prázdna nádoba, ktorú napĺňa politický a sociálny kontext. Nie úplne s tým súhlasím. Etnicita je sociálny konštrukt, ktorý slúži istému cieľu, ale je ťažko uchopiteľná, vysvetliteľná a podľa mňa ju nemožno redukovať na odozvu sociálneho a politického kontextu. Je to bezpochyby stratégia súdržnosti skupiny, ale jej premeny vôbec nemusia byť napriek jej funkcii také „účelové“ ako to Barth predpokladal (napokon jeho známa štúdia vyšla ešte v roku 1969 a výskum sa v tomto smere nesmierne pohol). Je predsa mnoho príkladov v dejinách, kedy si spoločenstvá a skupiny zachovali svoju identitu napriek meniacim sa podmienkam.

Na záver ešte par slov k významu práce. Celkovo ide o myšlienkovu kvalitne usporiadanú a vypracovanú monografiu. Autorovi možno poďakovať, že do nášho prostredia priniesol tému tejto u nás zabudnutej oblasti dejín, a že ju vypracoval v tejto podobe. Štýl písania napriek zložitej téme prekvapí i náročných čitateľov svojou prijateľnosťou, kniha sa číta ľahko a i vďaka tomu ju je možné prečítať i počas jednej cesty vlakom Trnava-Viedeň-Trnava.

Michal Habaj, Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave